

КАРАЦИЋ

ЛИСТ ЗА СРПСКИ НАРОДНИ ЖИВОТ, ОБИЧАЈЕ И ПРЕДАЊЕ

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

ТИХ. Р. ЂОРЂЕВИЋ

ПРОФ. УЧИТЕЉ. ШКОЛЕ

БРОЈ 5.

У Алексинцу, Мај 1901.

ГОД. III.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ ИЗ ПОРЕЧА У МАЋЕДОНИЈИ.

I Свадбечки песни.

(ове се песме певају о свадбама)

1.

Што зумкат кралои дворои ?
Да ли кралот на војска ће ојит?
Да ли кралот од војска ће идет?
Ни ми кралон на војска одит,
Ни ми кралон од војска одит,
Кралон имат два радоса:

Сина женит, ћерка мажит,
Снаа земат од Будима града ;
Се сретова две рала сватоји,
Се сретова дољу Никопоље,
Домаћини здравица разменуат,
Бајрактари бајрак разменуат,
Зет и шуро коњи разменуат,
Снаа и золва прстен разменуат.

2.

Деојка је роса обросило,
Ситна роса деојкини сълзи,
Темна магла момини здиоји,
Да не может рода да си види.

3.

Сто сватоји од девет градоји,
Кај се брафте кај се и одбрафте:
Домаћинон Марко од Прилепа,
Старосватон старога Новака,
Прикумчено Ноаково внуче,
Два девера два цута невена,
Млади бећар трендафил в градина.

II. Велигденечки песни

1.

Постил Марко пости великоји,
Што постило до седум недели,
Седум пати Марко леб ми јало,
Седум пати во седум недели,
Седнал Марко да ми вечерујет :

Суа леба, ем суа пипера,
 Вечерује и се подсмеује,
 До три книги њему долазиле,
 Стара мајка него го догледа,
 Милно сина таја прашуеше :
 Ај ти тебе, Марко, мили синко,
 Да л' се смејеш на мојава старос?
 Да л' се смејеш на суа вечера?
 Марко нези ја збореше :
 Ај ти тебе, моја стара мајко
 Право прашаш, право ће ти кажам,
 Ни се смеја на суа вечера,
 До три книги мене долазале:
 Една книга мене за на свадба,
 Друга книга мене за крштење,
 Трећа книга кажит за бричење,
 Учи мене, мајко, кај да ода.
 Милна мајка му велеше:
 Шарца коња за на свадба,
 Кум аманет за бричење
 А сам оди на крштење.

2.

Моме, жити брата,
 Отвори ми врата,
 Запали борина,
 Подај ми уздана,
 Коња да науздам,
 В гора ће си одам,
 Дрво да бележам,
 Бочва ће си прам,
 Вино ће си плнам,
 В есен ће се женам.

3.

Ори Јано, бела Јано,
 Једнош дојдов ваше село.
 Се погоди на добор ден
 На добор ден на Велигден
 Што си најдо до три ора :
 Едно оро од момчиња,
 Друго оро од деојки,
 Треће оро од неести,
 Од неести калешати,
 Калешати црнооки.

III. Божићечки песни.

(Ове се песме певају од 14 Новембра па све до 6 Јануара.)

1.

Петкано, бела Петкано,
 Не оди рано на вода,
 Оти је место далеку,
 Преконе седум ридоји,
 Тамо ће, мори, заспијеш,
 Нема кој да те разбуди,
 Чиниш ме кабул да ли не,
 Да идам другар со тебе,
 Оти је место далеку,
 Ја ће те тебе разбуда,
 Де ћиди лудо и младо,
 Од мајка изим не зело,
 Ушче сум мало ће раста,
 Ушче ће руба припраа.

Стојане, Вележанине,
 Не шетај често нис село,
 Не турај весот над око,
 Не гледај моми под око,
 Момите чинат давија,
 Срико им баш дауџија,
 Ђе ватат ќе те обесат,
 На суа гранка црница,
 Со Јанинана зуница.

(Ову песму певају првог дана Божића кад се враћају из цркве кући).

Стојна мајка скориваше
 Стави, Стојно, стани, ћерко
 Све другачке настанале,
 Руса глаа си измиле,
 Студна вода ми донеле,
 Бело руо промениле,
 Лепа црква ми отишле.

IV. Летојечки песни

1.

Моме црно око, црвена јаболко,
 Не стој според мене, изгорев за тебе,
 Како лен' за вода, како босилек за сенка,
 Гори лудо гори и ја така гора,
 И ја таџа гора нема што да чина,
 Мајка ме не дават, татко ќе м' утепат.

2.

Запри, Војно, војска, да се собереме,
 Да се пребројиме које моме немат,
 Стојан и Стојанка дома си јотишле,
 Вечера да готоват, белана погача,
 Белана погача пржена кокошка
 Вечера да готоват аргати ќе чекат.

3.

Поручај, Тоде, поручај
 Пресно сирење бачилско,
 Бела погача пченична,
 Рудоно јагње печено,
 Лута ракија велешка,
 Црвено вино тиквешко.

V. Водићечки песни

1.

Мајка ја Стојна викаше
 Стани, Стојно, стани ћерко,
 Сви другачки настанале,
 Настанале па с измиле,
 Руса коса си исплеле,
 И се бело промениле,
 Ми отишле в лепа црква,
 Лепа црква во Матјанци,
 Немој мајко не ме викај,
 Што бев сончок загледала,
 Беб облекла црна гуња,
 Црна гуња дур до земна,
 Беб обула црни скорни,
 Црни скорни до колена,
 Сега сончок се не ваџат,

Се не ваћат во недела.
Што си стана лепа Стојна,
Се измила се исплела,
И се бело променила,
Си отишла лепа црква,
Лепа црква во Матјанци,
Пред црквана до три танци,
Дели Стојан камен фрлат,
Што је удри лепа Стојна,
Што је удри на обе очи,
Обе очи на земна паднале,
Часот сончок се свршило.

2.

Ој Јоане, домаћине,
Али пијеш али спијеш?
Ако пијеш весели се,
Ако спијеш разбудај се,
Кај ти идат добри гости,
Добри гости водичарки,
Д' исчекаме и в година,
Со сите дома собраније.

VI. Сејменски песни

(Ове се песме певају преко целе године и зову се још и „гостински песни“.)

1.

Девојче бело, дал' би ме зело?
Лудо, море, лудо, ја би тебе зело,
Ја би тебе зело туку кућа немаш,
Девојченце бело мајстори су зело,
Кућа ће си праам мошње чардаклија,
Пенџер памајлија, долап первазлија.

2.

Анђа мајка повикајет:
Ела Анђо да си вечераме!
Анђа мајки ја велеше:
Мене ми се не вечерат,
Голем мерак ме ватило,

Поминале сејмените,
Поминале ново бафче,
Ми обрале рано-цвет,
Ја рано-цвет ја ран-босилек,
Закачиле во силаи.

3.

Зора зорила во Цариграда,
Солнце м' огреја кај бела бања,
Тука сусретов моме убаво,
Тука сусретов од бања идет,
Од бања идет бело променето,
Прво ја целива во рамно чело,

Прво ја целива сто гропа дадов,
Два пут целива во црни очи,
Два пут целива двесте му дадов,
Три пут целива во бело лице,
Три пут целива триста му дадов.

VII. Песме уз које се игра.

1.

Шавар трева букинеш,
Ти девојче што чиниш?
Све лудо што чинам,
Све младо што чинам,

Студна вода налејам,
Бело лице избелам,
Тебе ће те прегрнам,
В лице ће те залуба.

Бојано, Цандрмо,
 Право тегни орото,
 Стојане ергене,
 Мали ми се момите,
 Ће искинат чевлите,
 Бојано, Цандрмо,

2. Ја ће чевли да купам,
 Тоја што је до тебе,
 Лудо ле, младо ле,
 Таја ми је најмала,
 Бојано, Цандрмо,
 Таја што је до тебе,
 О што била за мене.

VIII. Кралски песни.

1.

Служил Марко светого Илија,
 И по него свети Пантелија,
 Ми поканил гости од три срани,
 Од никаде гости не дојдоа,
 Што ми беше с утрум на сабајле,
 Што му велит млада Маркоица,
 Ој ти тебе, Марко Краљевиће,
 Гости кани од никаде не дојдоа,
 Како кај нас гости не дојдоа,
 Лош табијет ти си научило,
 Служиш вино со малата чаша,
 Со малата чаша седумдесет ока,
 Кој да может чаша да попијет,
 Ти го него пријател фатујеш,
 Кој не может чаша на попијет,
 Ти го бијеш со жџта буздогана.
 Ај излези на високи дивани,
 Опули се по Плетвар планина,
 Си излезе млада Маркоица,
 Си излезе на високи дивани,
 Уплашена напат се вратила,
 Му говорит Маркоје Краљевиће :
 Ој ти тебе, Марко Краљевиће,
 Што је она на Плетвар планина,
 Све планина магла замаглила,
 А низ магла роса проросујет.
 Тојај велит Марко Краљевиће :
 Ој ти тебе млада Маркоице,
 Тије нисе наши мили гости,
 А тој није Бојће од Бабуна,
 Маглата је од коњи здиоји,
 А росата од коњи потоји,
 А веди са од плочи по калдрми,
 Бојче идет кај нас на гости,
 Ће је гледат наша мила сесра,

Мила сесра руса Анђелина,
 Ко' ће излезат да и причекате,
 И да и речеш руси Анђелини,
 Ко' ће и чекате таја да излезат,
 Да излезат и да и пречекат,
 Сите рака да целиват,
 Малку им зеде почес,
 Седамдесет ока алтѣн,
 Лепо добро на сараји се наредија,
 Тогај му велит млада Маркоица:
 Ој ти тебе, Марко Краљевиће,
 Лепо добро гости пречекавне,
 Што на гости ручак ће им дајеме?
 Тогај велит Марко Краљевиће:
 Ој ти тебе, млада Маркоице,
 Што си имам во село Коњари,
 Седумдесет крави јалоици,
 Ја су пратил девет мина касапи,
 Сега со коли месо ће донесат,
 Излезете лепо да и пречекате.

IX. Бурђовденечки песни.

<p>1. Бурђојен летен пролетен Свекако цвеће развило Најпоиће ружа црвена, Ружа си ружа береше,</p>	<p>Мајке си скутје фрлаше, Мајка од скути исфрлат, Ни Ружа моја ни цвеће, Ружа је туђа одмена.</p>
--	--

X. Дуовденечки песни.

<p>1. Рајска трпеза ставена, На чело свети Никола, До него свети Илија, Међу ним сесра Марија, В раце го држит Ристоса, Дувна ми ветор од море, Ристоса ми го одвеја, Викна Марија да плачет: Ој леле, брате Ристосе,</p>	<p>Да ли те Турци плениле? Али те ветор одвеја? Али те море однесе? Свети Никола тешеше: Ђути ми, сесро Маријо, Ни ми го Турци пленија, Ни ми го ветар одвеја, Ја си го пратив Ристоса, Срашни мостоји да прајит, Греовни луђе да врват.</p>
---	--

— КРАЈ —

Јануара 1900. год.
Манастирац

Прибележио:
Антоније Тодоровић,
учитељ.

Српске народне пословице

(из Радовића — у Македонији)

ЗАВЕЛЕЖИО

МИХАИЛО К. ШАТОЈЕВИЋ, учитељ

1. — Ако је мома, нека си седе дома.
2. — Ако ме видеш оште једнаш, два пати да ме пишеш.
— (Каже муштерија ономе код кога је незадовољан са куповином).
3. — Ако сам стар, сам си носам годините
4. — Ако се наљути, сам ће се одљути.
5. — Арен (леп коњ и под лош чул (покровац) се продава.
6. — Беганова мајка не плаче, Стојанова плаче.
7. — Бели пари за црни дни.
8. — Бесна коза, пресна (скорашња, тазе) рана.
9. — Боли го заб (зуб), та криве.
10. — Венци ће му вијеме. (Претња пријатељска).
11. — Влезел му гаре (већ) ђаволо у гаћите.
12. — Види му памето, па му крој капа.
13. — Вода ће ти истурам на оцако! (Претња: уништићу те, упропастићу те!)
14. — Вол се врзува за рого, а човек — за језико.
15. — Врзан рт зајци не лови.
16. — Гладна кокошка просо сонува (сања).
17. — Гладна мечка оро не игра.
18. — Гледат се као мачароци (мачори).
19. — Грб леђа) има ли — самари много.
20. — Гроб му копа. (Спрема му зло.).
21. — Да је кабиљ (могуће) у једна капка вода да га удави.
22. — Две лобеници под една мишка не се носат.
23. — Две раци (руке) за једна глава.
24. — Дека је текла вода, па ће тече.
25. — Дека сите (сви) Турци, тамо и гол 'Асан.
26. — Додека (док) кучката не си мане опашката, кучиј-
ната не трчат по неја.
27. — Дори од него ако си го најде, ће си го најде.
28. — Дрвото ако проговори, та и он да проговори.
29. — Бемијата отишла, та досто (весло) ли ће го жаљам! . .
30. — Ем шуто, ем боде.
31. — Жена, која отвара секо (свако) мандало, здрава дома
не си иде.
32. — Женски мираз — амам ток — мај. (Женски мираз
ко узме биће увек прекоран).
33. — Женско коа (када) се рајђа стреите плачат,

34. — Жив у земја не се влева (улази).
35. — За једен рз (част) живе човек.
36. — За мака (мука) сме родени.
37. — Збрка конците. (Збуни се.).
38. — Зер водата од празо (прази лук) ће ми ја одбија (Шта може да ми учини).
39. — Зет као мед, син као пелин.
40. — И на ђаволо дупката му ја знаје
41. — Изгоре го до срце.
42. — Изгорел се од млеко па сега и на матеницата (му ђеница) дува.
43. — Јаз го оставам, ама он не ме остава.
44. — Језик коски нема, а коски крше (ломи)
45. — Каква го љуљка заљуљала, таква ће го и дољуља.
46. — Каков му је ато, таков му је сато.
47. — Као глушец (миш) мокар.
48. — Као да је дошел за оџин (ватра). (Каже се кад неко дође, па хоће одмах и да иде.).
49. — Као да му је тука (овде) пресечен попоко.
50. — Као да не ги је родила једна мајка.
51. — Као камен му тврдо срцето.
52. — Као крт (кртица) работи.
53. — Као на куче му помина (прође).
54. — Која какарашка (сврака) без опашка (реп), та и ти без жена.
55. — Која кокошка много крека, малко јајца носи.
56. — Кој пита, не скита.
57. — Кој се 'фали, не пали.
58. — Кол (колац) терал (тражио), два најдел.
59. — Кочанскио ориз много вода носе. Ко трпи много најжешће се свети).
60. — Крвта му се милува (Каже се за онога кога свако воли).
61. — Крвта ће му ја локнем.
62. — Кротко јагне две мајки цица (сише).
63. — Крушата не пајџа подалеко од корено.
64. — Крши се као некоа (некаква) ченџија.
65. — Луд бега од пијан.
66. — Мајка ми жена да ми биде (буде, ако не му го врнам.
67. Масло ће му свети. (Претња да ће се коме учинити штета).
68. — Мачка риба не јаде; од главата ја зафајџа.
69. — Маш (муж) без пари и кућа без жена, оџин да ги изгори.
70. — Много земпаре (бујан) човек.
71. — Много знаје, затова и много тегле.
72. — Много је џимрија (Мало једе.)

73. — На две, на три го сработи.
74. — На девет реки ќе те однесе, вода не ти дава да се напијеш.
75. — На један човек излезе (изађе) ли му лошо име, по' арно (боље) душата да му излезе.
76. — На јадење нема срам.
77. — На краставичар краставици ќе продава.
78. — На малјо прст вода не може да му донесе. (Каже се за вредна човека).
79. — На парите „добро утро ;“ на парите „добра вечер.“
80. — На тесно се најде. (Нађе се у незгоди).
81. — Не је срамота од работа.
82. — Нејће да му се изеде устата, ако проговори.
83. — Не по врат, а по шија.
84. — Не сам сол да се стопам.
85. — Не умирај коњу до зелена трава.
86. — Ни лук јал, ни на лук мерисал.
87. — Обрна го листо (Обрну лист, поче другојаче).
88. — Од ат на магаре.
89. — Од влакното камила.
90. — Одвонка (споља) кукла (лутка), однатре (изнутра) панукла.
91. — Од кожата навонка ќе излезе.
92. — Од мена крв, та од него вода ?
93. — Од мрзева (лености) душа излева.
94. — Од старо дрво обрач не се вије.
95. — Од такшавање (обећање) кућа не се расипува.
96. — Од ти'а вода да се бојеш.
97. — Од тријсет и два заба на тријсет и два града. (Вели се о гласу како се брзо проноси).
98. — Од многс глава не боли.
99. — Од трн на глок. (Из мале незгоде у велику).
100. — Он под рогозината (рогоз) вода пушта. (Тајно чини зла).
101. — Он ќе си легне на брашното, салде да се ожени.
102. — Оште мрасолите (слина) му течат, и он ќе се жени.
103. — Патило — на среди лежало.
104. — Плаче на туђ гроб.
105. — По врага му глава ! (Без трага му глава !).
106. — Покриеното млеко мачките не го локат.
107. — Пушти, а р о на вода, и ти иди по него.
108. — Работна жена од Бога је благословена.
109. — Речи му аго, да му је драго.
110. — Рог у врећа крије ли се ? (та и пијан човек да се скрије).
111. — Род рода не рани ; тешко му кој го нема.

112. Роди ме мајко сос касмет, па ме фрли (баѡи) на пато (пут).
113. — Салде ако те турам на рака. (Претња: Само ако ми паднеш шака).
114. — Седат као на турски гробишта. (Т. ј. седи а нити једе нити пије, нити разговара).
115. — Седеме као на трње.
116. — Сека (свака) случка (случај) за научка (поука).
117. — Секо (свако) чудо за три дена.
118. — Село 'фали, у град седи.
119. — Сол ће му тријам (турам) на главата. (Претња).
120. — Сос пари не се купува. (Каже се за оно што је необично лепо или добро).
121. — Сос свој човек јади, пиј; алш-верш (узимаће даваће) не чини.
122. — Страх лозђе чува.
123. — Сух газ риба не јаде. (Ко хоће да једе рибе мора се уквасити: без рада не може се ништа стећи).
124. — Тамо не му игра коњо. (Тамо не може ништа учинити).
125. — Татари го санким терат (гоне).
126. — Тебе думам ћерко, сећај се сна'о.
127. — Ти го тераш у коприна (свила), он бега у коприва.
128. — Трпеш му је мајката.
129. — Туђото јајце је поголемо.
130. — Турчин на коленото го има пријателството.
131. — Ђе ја расипе (поквари) калимерата. (Посваћаће се)
132. — Ђе му дојде умо, коа ће си иде кумо.
133. — Ђе пукне од мака.
134. — Ђинисала (пошла) му работата као по конец.
135. — У секоја манца мерудија.
136. — Човек је и од камен по тврд.
137. — Шијата као на врапче ће ти ја скинам.
138. — Што да и јадам (једем) ако (право, заслуга) коа си је работна.
139. — Што иде на село, не иде весело. (Што год дајеш на послугу, враћа ти се покварено).
140. — Што ме гледаш као некој мачарок.
141. — Што пљуне, не лиже.
142. — Што ће горат две кући нека гори једна. (Т. ј. зашто да добар момак узима рђаву девојку и обротно, те да тиме горе две куће, кад може рђав узети оно што је рђаво).

КРАЉЕВИЋ МАРКО У НАРОДНОМ ПРЕДАЊУ

Обиљежје Краљевића Марка (у Далмацији). — Лијепијем шпиљама обилује Конавли (у котару Дубровачком). Једну између њих спомиње и дубровачки писац Апендини. Имао сам срећу¹⁾ да у околици села Плочица развидим једну шпиљу именом „Вилина јама.“ Водиломе к јамама неколико дјечака, које путем испитивах којешта док ме један од њих не упозори на неку издубину у камену, у подобној ошастој ножици, готово $\frac{1}{2}$ м. дуге, е ми изприповједи како је с оближње главице удаљене преко 1000 метара — Краљевић Марко крочио. Нога му једна упала, а друга му досегла ђак до Звеканице, далеко 19 км. — Кад приспјех к јамама²⁾ пред собом имадијех два улаза, ма и да ме страх обузимао, попех се на лисичју кроз шири, али тежи. Какових 5 метара пут јужне стране лазом могах у дуљину, али напријед никако. Забраних и дјечака да слиједе даље, јер је ужина огромна. По свој прилици да је то прибијежиште лисица, куна и другијех звијерака. Влажно је, те не видиш него каква дугонога паука. Дође ми на памет да је то како негдје пјесник пјева :

Гдје ја крепе мемла дави. Биља ни на око, до ли на улазу мало папрати.

О овој шпиљи казаше ми, да је у савезу са другом, у коју би пса бацили, а на прву би изишао. Унутрини ове „Вилине јаме,“ гдје неможе него помање дијете, говоре, да се налазе трпезе и сточићи на којима су виле сједале; о небу (своду) да је оклачено (окартано), али је то варава мисао. Вода непрестаним капњем намрштила је небо и вапненцем облијепила. —

Између Задварја и Ловрећа, кад путујеш пут Имоцкога (у Далмацији), крај пута су двије мале гомиле, те је прилично једна од друге удаљена, а народ од памтивијека, прича да су ту Скакала Краљевића Марка, бива, да је ту Марко скочио пред дружином скока јуначкога. — Ово ми је причао проф. Марко Топић, а спомињем се још из дјетинства, да сам чуо о Мрњавчевићима, те им је кољевка око Ловрећа, па и пјесма то овако биљежи: — „Храни мајка два нејака сина Код Ловрета, ниже Опанака“ и т. д. Овдје се спомињу Андријаш и Марко, а друго не знам што ми је пјевао покојни отац, — Херцеговац. —

из биљежака

В. В. В.

1) Прича уч. М. К. В. В. В.

2) Не тиче се сад овдје Краљевића Марка, него је ово просто вилина кућа.
В. В. В.

Карлички поток. — У селу Сепцима (срез лепенички, округ крагујевачки) а на источном крају села, налази се једна велика јаруга у којој је мајдан од камена. У тој јарузи на једном месту у камену, налази се једно удубљење, које изгледа да је од коња, т. ј. као да је неко туда јахао на коњу, те заједно с коњем пао. Познаје се једна копита од леве задње ноге, трбух коњски и чизма јахачева. Чизма се мало познаје и то у делу до пете с мамузом, која се мало боље познаје. Од коња се још познаје десна предња нога пресавијена у колену и глава, која је необичне величине, са уздом. Више овога места на десетину метара извире вода, тече малим поточићем и слива се у удубљење од главе, тако да је оно увек пуно свеже воде, која је врло хладна и бистра. Удубљење од главе изгледа као карлица због чега се цела ова јаруга зове „Карлички поток“ — Прича се: Да је овуда прошао некада, Краљевић Марко на Шарцу, па најшавши туда, заглиби се с коњем и падне; па пошто се извуко одатле проклео: „Да Бога се скаменило“ (јер је, веле, пре тога ту било блато).

Сепци.

Драг. Димитријевић

Српске народне приповетке

Зла свекрва. Била нека свекрва која није нигда дала снаси да се наспава, него је увек рано будила а доцне је пристала да легне, само да што више напредује. Кад снаха оде у род, потужи се брату, а он јој обећа, да ће бабу научити памети, само нека је у четвртак како год измами ноћу из куће у двориште. Сећаху оне тако у четвртак до неко доба ноћи с преслицом. Онда рече снаха: „Хајде мамо, да ме изведеш напоље, не смем сама;“ — Како не би смела? — „Тако не смем“. Пође баба напред. Како коракне из куће, истрча пред њу неко, замотан у бео чаршав, на магарцу, зграби бабу, превали је преко магарца, па батином једанпут бабу, једанпут магарца, те поче трчати око куће говорећи: „Хоћеш, бако, ранити, хоћеш, бако, седети?“ — А баба: „Четвртане, господине, (она је мислила да је то Четвртак на магарцу), сасадиле са кобиле, за сунца ћу легати, а за другог устајати.“ — Онда је он пусти и оде, а баба одма угаси свећу и легне молећи снаху, да ником не каже што је било. Од то доба су увек рано легали. Кад би се снаха већ сита наспавати у хтела устати, свекрва би је одговарала: „Ђути па спавај!“

Н. Сад.

По казивању своје матере прибележио
Тих. О.

Какав зајам такво и враћање. Неки муж је много тукао своју жену. Она је то трпела донекле и молила га, да је не туче више, али он учеста са тучењем, те жена поче слабети. Тако једнога дана кад је тукао своју жену, она рече да ће му се за то осветити. И заиста мало после тога оде она у суд и тужи мужа, што је једнако туче и, вели, мора да је луд. Суд га затвори, а жена оде те купи рибу, па с њом отиде под апсенички прозор, где се доле сакрије а на више дигне једну руку с рибом, али тако да он не примети ко је држи, Кад њен муж опази на прозору рибу, повиче: „гле рибе.“! на што жена спусти одмах доле руку с рибом, а чувари видећи сада да нема рибе, почну заиста веровати да је полудео и од сада поче падати киша батина на њега. То је жена више пута радила, али кад чује да је већ почео слабети, она оде судији и замоли га, да јој пусти мужа из затвора, ваљда се вели, поправио до сад. Судија га пусти, и он кад дође кући, жена га пресретне овим речима: „шта велиш, јесам ли ти се осветила?“

Алексинач

Др.

Ко ће као Бог? (народна прича). Путовао неки трговац у далеки свет. Пут га нанесе те једне ноћи заноћи код једне жене, којој тада муж није био код куће. Баш те ноћи, деси се, те та жена роди мушко дете. Тај трговац те исте ноћи снѣ, да ће му то дете наследити све имање. После овога сна трговац се уплаши, пробуди, и почне сам тумачити страшни сан, који је снѣо. Он је имао једног сина и једну ћер, па му је сада за чудо било, како то, да му код његове деце, наследи други имање. За то се одмах реши, да ово дете купи и убије.

Сутра дан трговац, пре но што ће поћи из те куће у којој је ноћио, запита мајку: би ли му продала дете, које је те ноћи родила? За дете јој обећа велику суму новаца. Ова се жена много устезала од овог немилог рада, па кад јој је трговац обећао, да ће дете чувати, у својој кући, као што би га и сама чувала и да ће га усинити, — она му га дâ. Трговац узјаше коња, узме дете поред себе и с њим се крене натраг свом завичају. Кад је дошао до прве реке, која га је на путу срела, баци дете, заједно с колевком у воду, па отиде даље.....

Ну Бог је хтео да дете сачува да се не удави. Колевка с дететом, пловила је по врху воде све донде, док на њу нису наишли неки рибари. Они изваде дете из воде, однесу га кући и надену му име Нађен. После овога га предаду једном свом другу на чување. Код тога рибара Нађен је остао све до двадесете године. А кад му се навршила и та година, њега дозове онај рибар и каже му: да он није његов син (како је Нађен дотле мислио), но да га је с друговима нашао у води, ловећи рибу; да он нема нигде никога, — и да га више не може држати, но да иде где га очи воде.

Дуго и дуго је Нађен молио овог свог добротвора, да и даље остане у њега, али кад овај није хтео никако на то да пристане, он отиде од рибара тужан и жалостан. — Путујући тако, триви се, те се у путу сретне баш с оним трговцем, који га је купио од мајке и бацио у воду. Трговац га упита: ко је, чији је, одакле је и куда иде? Пошто му овај на све то одговори трговац га позна, па га упути, с једним писманцем својој жени, да га — као бајаги — прими у службу. Међу тим, трговац је у писму казао жени, чим дође Нађен, одмах да га убије па крадом да га баци у реку.

Ну Бог је чувао Нађена. Он је хтео, да се испуни његова воља, кују је у сну саопштио трговцу. На путу сретне Нађена Св. Сава, па пошто од овога сазна шта је и како је с њим, узме му оно трговачко писманце и поцепа, а место њега преда му да носи трговачкој жени друго, у коме јој напише, као од стране трговца, да ова одмах венча њихову ћер за овога странца, и то да се изврши пре, но што би се овај с пута вратио. Нађен однесе ово писмо Св. Саве трговчевој жени, и ова, кад га је прочитала, није имала куда, већ одмах сазове сватове и своју ћер венча за Нађена.

После много дана врати се трговац с пута, па кад је све чуо шта је било, хтео је од муке да пресвисне. Ну то га ипак није смело, да смишља друге планове помоћу којих би могао да убије Нађена. Једне вечери он нареди жени, да те ноћи прати Нађена овчарима, те да отуда донесе једну овцу, коју ће сутра заклати за раднике, али овцу да узме крадом од овчара. Овчарима је пак заповедио, да добро пазе те ноћи, да им не дође који у тор, и ко би дошао да га с места убију. У противном, ако би се овца украдала, а ни то не би осетили, да ће их све повешати. Због овога су овчари морали ту целу ноћ да чувају овце на измену.

Кад је било око нека доба ноћи трговчева жена дође у Нађеву одају да га пробуди. Ну кад је виде као лепо спава буде јој жао да га пробуди, па за то отиде зовне сина и каже му, да му је отац наредио, да одмах отиде и да донесе једну овцу од овчара и то крадом да је узме. Син одмах отиде и овчари га убију.

Чувши за ово, сутра дан, трговац, тужан и жалостан, клекне, прекрсти руке и управивши очи к небу узвикне: „Боже! Ти си ми вољу твоју открио још оне ноћи кад се Нађен родио. Као велики богаташ мислио сам, да те у томе сметем, али, поред свих мојих покушаја, ти си био јачи. За то нека буде воља твоја.“

Нађен је, после смрти трговчеве, наследио све његово имање, којим је управљао мудро и паметно, и био срећан.

Ко ће као Бог? — Његова је најјача.

Забележио од свога оца
у Коњуху, Ст. М. М. уч.

Орачи и пиревина (народна прича), На пространој ливади, неког богатог домаћина, запатила се била многа пиревина. Не имајући никакве користи од ове дивље траве домаћин намисли, да преоре ливаду, те тако да утре пиревину. За то спреми младе ораче, са младим виторогим воловима и шареним плугом, и пошље их на ливаду да ору пиревину. — Крену се тако спремни, а људи их срећу и питају: „Куда тако?“ — „У ледину, да оремо пиревину“ одговарају весело младићи, и своју веселост пропраћају песмом и свирком.

Магарац пасао пиревину на истој ливади и из далека угледао ораче. — „Е, моја пријо, пиревино, мени нема више овде хране ни теби живота; ето газдиних синова са младим виторогим воловима и шареним плугом, — сад ће те сву изорати.“ — „Кад не иду стари, лако ће мо с младим“, рече пиревина забринутом магарацу за утеху.

Дођоше млади орачи, па ни Бога не поменуше, пред почетак рада, да им дâ од рада вајду, већ одмах почеше да обрађују. Али где невоље! Нису ни два корака одмакли са првом браздом, а млади волови са витим роговима ни да мрдну. Пођу, с муком, још неки корак напред, а шарени плуг пуче и изломи се на сто комада. Сад младим орачима не остаде ништа друго, но да покупе ону парчад од шареног плуга, па да се, с виторогим младим воловима, врате кући, што и учинише.

— „Јеси ли видео дугоуви магараче како ме ору младићи са шареним плугом и младим виторогим воловима?“, упита подсмешљиво пиревина магараца, који све ово посматраше баш тако, као да га је то много занимало.

Отишли младићи кући, с поломљеним плугом, и пожали ли се домаћину: како се пиревина не дâ орати. — „Е, моја децо, нема ударца без старца, рече им домаћин. Спремите ви мени онај стари тешки плуг, што није онако лепо ишаран као што је био тај ваш, и упрегните ми оне старе, крњороге волове, па да идем сâм да видим, како ће се орати пиревина.“ — Спремене му синови, што је старац заповедио и с таквом опремом испрате старца на орање...

— „Ето опет орача,“ рекне магарац пиревини.

— „А ко сад иде“? — упита га пиревина.

— „Иде старац са старим, крњорогим воловима и тешким старим и грубим плугом,“ одговори магарац.

— „Е сад ми нема спаса; сад сам пропала,“ одговори пиревина.

Дође старац, и прво се прекрсти и помену Бога, да му дâ од рада вајду, па започне прву бразду. Крцао стари и груби плуг, али не пуца; крњороги, стари волови полако одмичу напред, а пиревина се само преврће. Истера старац прву бразду, па

тако и другу, трећу, и даље редом, док после, неког времена није изорао тако целу ливаду, и за то му време није фалио ни клин на јарму.

— „Јесте ли видели, децо“, рекао је, после овога, старац синовима, „да нема ударца без старца.“

Забележио од свога оца

у Коњуху

Ст. М. М. уч.

ЖИВОТИЊЕ И БИЉЕ У НАРОДНОМ ПРЕДАЊУ

Ко је најдрњи? (басна) -- Скупиле се вране и чавке Господу на тужбу, зашто да су оне најдрње и замоле Господа да им перје промени.

— Вратите се, рече им Господ, и будите задовољне, јер ви нисте најдрње, најдрњи су — домазети¹⁾, — те се оне на то задовољише и вратише.

Ждребе. — Ако се кобила ождреби дању, то домаћин од ждребета, неће видети никакве користи. Ако ништа друго, а оно ће га бар курјаци појести.

Малеш (Македонија).

Забележио
Сп. Радивојевић

Ситне белешке

О крсном имену²⁾ — Као одговор на ваше писмо од 13. овог м. част ми је јавити вам следеће:

Моја фамилија Бојовић и одвећ је стара, и огранак је великога племена Васојевића; Старина Бојовића је било једно село у Васојевићима које се зове Лијева Ријека. Одатле су се доцнија распротрла и по другим селима и местима

1) „Домазет“, младожења који се уселио у невестин дом и на њено имање.

2) Прилози чланку „Крсна имена“ од Ст. Новаковића („Караџић“ 1900. г. стр 103 --112.

Прастара слава свих Васојевића, па и Бојовића, био је Св. Аранђео (8 нов.). Па како је тада цело племе живело на окупу, а међу собом нису имали досељеника, који би славили коју другу славу, то им није имао ко да долази на славу, нити су па они имали коме да иду. Да би тој незгоди доскочили, реше: да се поделе на две половине, па једна да задржи своју славу, а други да приме нову славу Св. Саву како би једни другима долазили на славу. Коцком падне у део нова слава оном делу, где су били Бојовићи, и тако је трајало дуго времена.

Пошто су Васојевићи врло често ратовали са околним Турцима, а нарочито са Гусињским беговима, некако их једном приликом опколе Турци тако да им није остало друго, него или да се предаду или сви да изгину. То је било 29. Августа на Усековање о у очи Светог Алесендра (како они зову Александра Невског). Ноћ је прекинула борбу, а они беху остали у тако бедном положају да очекују сутрашњи дан. Главари — старешине — скупе се на договор. Шта да раде? Најзад реше: да сутра пред зору сви скупа јурише изненада на Турке па шта им Бог да, или да сви изгину, или да се пробију. Том приликом помоле се Богу и сутрашњем св. Алесендру, да им помогне, и заветују му се: ако им помогне и ако победе Турке да ће га сви славити док им колена траје.

Што су решили то су и учинили, изненада пред зору јурише у Турке, збуне их и до ноге потуку. Од то доба сви Васојевићи без разлике, како они који су и данас у своме завичају тако и они који су се доцније одселили из завичаја славе светога Алесендра као главну славу, али су задржали и дотадање славе св. Аранђела и св. Саву, те тако не само Бојовићи него и сви остали Васојевићи имају две славе.

Ово је било од прилике око половине седамнајестог века. И овако је очувано предање о томе с колена на колена до данас.

Примите и т. д.

20. марта 1901. г.

Зајечар

Л. П. Бојовић

арт. потпуковник

Зашто Турци не једу свињско месо? Кад је турски пророк Мухамед умро, скупило се беше мноштво турских свештеника и других великаша, да Мухамеда до сахране чувају. Турци нису чували Мухамеда, да га неко не украде, него да га нешто не прескочи, јер су веровали у вампире. (Наш народ верује, да кад мртваца нешто прескочи, да ће се повампирити).

Али и поред толиког чувања, нешто га је прескочило. Кад је дошло време сахране, нико се није надао да ће се Мухамед повампирити, јер су били уверени, да су га добро чували, а друго, Мухамед је био пророк. Кад су га донели на гроб, опоју га и почну га спуштати у гроб; али при спуштању он почнеда лупа

по сандуку. То лупање није изненадило оне који су учествовали при сахрани, јер кажу да сваки мухамеданац, кад га почну спуштати у гроб, почне да се диже. Онда оца говори неке речи и он се умири.

Али с Мухамедом није тако било. Он се не умири, и ако му је оца говорио, него на једанпут изађе из гроба као свиња и побеже у шуму.

То је био знак, да је се мухамед повампирео јер га нису добро чували. После неког времена неки убију дивљега вепра, коме на папку нађу прстен, који је био зарастао тако да се једва видео. Они скину тај прстен и однесу га да виде од куда да се нађе на папку вепровом. Идући тако од руку до руку, дође прстен до свештеника. Кад свештеници видеше прстен, упропастише се, јер је прстен био Мухамедов. То им је био још бољи доказ, да се Мухамед повампирео и то, да се у свињу претворио. Кад то Турци виде, заветују се да не једу меса од свиње. И данас верују они, па и наш народ, да на нози дивљег вепра постоји неки колут, за кога мисле да је постао од онога прстена.

Алексинач

Забележио
Велимир Стојковић

Врацбине. — I. **Врацбине о Божићу.** — 1. Кад воћка не роди, домаћица о Божићу, кад умеси чесницу онаким теставним рукама затресе воћку; затим опере руке, и том водом ју залије. Онда ће воћка родити.

2. О Божићу слама са стола метне се у гнезда кокошија, и онда ће кокошке боље носити јаја.

3. Кад се варице кухају, домаћица остави мало од њих, те о Божићу однесе живини, а чашом вина, коју је са собом донела, наздрави: „Христос се роди, петле, колико у селу оцака толико у мени квочака.“

4. Кад се закоље кокошка на Божић, ноге се не кухају, него се баце, да не чепркају остале кокошке.

5. На јутрењу о Божићу не сме нико носити мрве од јела бадње вечере, јер ће га пред црквом дочекати вештице и одвијати.

6. О Божићу не треба ићи на таван сва три дана, не треба отварати скриње, да не би гости долазили често.

7. Газдарица у вече Божића посипа жито свуд околу куће поред зида, да јој нечистота не досађује.

II. **Врацбине у друге важније дане.** — О Василијеву дне умеси домаћица деци по једну погачу, која се зове васиљица. Таке погаче избоде она с три трске, које су у снопић везане црвеним концем или црвеном траком. Кад испеку погаче, од сваке се извади оно убодено од трске, те се метне у чашу с вином и

наздрави се кокошкама овако: „Христос се роди, петле, колико у селу оцака, толико у мене квочака,“ — па се баца дробљење кокошкама, а вино домаћица испије.

2. Краставце не треба сејати у петак, јер ће бити горки.

3. Кад украду штогод из куће, онда редуша у вторник нека умеси хлеб, па кад се испече, нека сваки хлеб окрене натрашке и тако нека преноће, онда ће морати крадљивац сам доћи, да се каже.

4. На беле покладе домаћица рано у јутру изручи сламњачу на улици и запали је, да не буде више бува.

III. Враџбине о живини. --- 1. Кад кукурекне петао на прагу доћи ће гости. Домаћица тад викне: „Јесу л' мили, петле, (мислећи на госте, што ће доћи)? ако сад опет кукурекне, доћи ће мили гости. — Нека ће домаћица тек рећи (после првог кукурекања петлова): „Још једанпут петле, не би л' дошао (н. пр.) мој брат“! ако кукурекне наново, доћи ће јој брат.

2. Кад станарица насађује квочку, говори јајима: „све ћуће ниједно муће“!

3. Немој насађивати кокошку у петак, јер ће пилићи бити сви петлови.

4. Кад се кокошка насади на покладе, биће све вешци и вештице од јаја.

5. Кад кокошка хоће да кукурече као петао, станарица је треба одма заклати, јер таква кокошка слуги зло.

6. Кад која кокошка има жуте ноге станарица ће је заклати.

IV. Враџбине о женидби. — 1. О Божићу печеној ћурци или гусци одсеку главу, па кад хоће да жене, замотају ту главу у рубац мали, те њиме дирне проводациница матер девојачку (али да ова не примети) и каже: „Немој разгађати пријо“! Тиме ће завести њу па ће дати кћер.

2. Кад иде ко да проси девојку, баце му мачку на леђа, да се и за њ девојка прилепи.

3. Кад девојка дође момковој кући, нека одма гледа у икону, да и они њу гледе, као у икону.

4. Кад ђувегија проси девојку, он у соби њеној тражи сошицу, па онда око ње оплете ноге, да би родитеље девојачке сплео, па да му даду девојку.

V. Враџбине о мртвацу. — 1. Кад ко умре а не затвори очи, умреће још когод из те куће.

2. Кад младом човеку умре жена (или младој жени муж), онда он (она) њу (његу) ухвати за палац од ноге и каже: „Ти с места а друга (други) на место.“ (Мислећи, да се што пре ожени или уда).

3. Кад сахрани мати сина или кћер, па их јако жали, њена својта, која хоће да је утеши, метне јој у ракију жеравицу, да се загаси. Она то пије, да јој се жалост „загаси.“

4. Кад носе самртника улицом, не ваља га гледати из собе кроз прозор.

VI. Друге враџбине. — 1. Кад кога сврби нос, каже, се да ће се љутити.

2. Кад сија сунце, а киша пада, каже се: породила се вештица.

3. Кад очепиш мачку, доћи ће ти гости.

4. Кад жена умеси квасац, она цвркне устима, да би боље растао (киснуо).

5. Кад ратар иде да сеје први ланац жита, веже црвену траку на прст, да буде жито црвено. Тај дан не ће дати никоме ништа из куће.

6. Ко разбије огледало, не ће бити срећан седам година.

Прибрао у Сентомашу у Бачкој
највише од своје матере
Јован Дунђерски.

Бројанице, (У крагујевачкој јасеници).

1.
Менци, менци,
На каменци,
Тамо кују
Дван'ест сати.
Ањ пањ,
Мешти пањ,
Како желиш
Тако велиш,
Капа грува,
Напоље!!

Лези,
Бежи.

2.
Два,
Паћи два,
Паћи лука,
Трепетљика,
Кленпец.

4.
Тамо диме сакадиме
Тамо су ти врата
И шарена јајца
И стругача погача,
И буклија вина

3.
Жари,
Бари,
Жежи,

5.
Једнајла,
Двајла,
Трајла,
Ципи,
Липи,
Тамбур,
Вуци,
Копље.
Људи
Рак.

Скупио
Јеремија М. Павловић

Бројанице (Са Малешевије, — Маћедонија)

1.

Шата, пата,
На тогова се фата.

2.

Елелига, бебелига,
докатана, воистрана,
челебија, руселија,
кукурек, миж' дуп.
т. ј. да мижи над дупком или
на другом ком месту. које су
означили, где ће после да
жмири.

3.

Едноло, дволо. троло, чефило,
пало, шало, адам, дадам, аврес,
каврес, иди ми, диди ми, алецо,
палецо, палигора, скрц!

4

Една рада, друга рада,
шеремеда по трпеза, калаис
препис, синоре синокос,
космарин Татарин,
ти — Циганин!

Кад хоће да се броје, онда сви играчи међу, обично по два прста, па броје ма којом од горњих бројница и кад остану двојица са по једним прстом, онда они саставе врхове од та два прста и онда онај што је бројао, меће шаку усправно између та два прста, па онда наваљује шаку, час на један час на други прст, са следећом бројаницом:

Два орла се бијат на Стара планина, (дотле не пребацује шаку.)

Еден викаше: иш! (пребаци шаку) други: пиш!

Од каракаш кутлибиш.

Ипица, пипица; ипица, пипица.

На којем прсту остане шака, кад изговори последње „пипици“, тај жмури, лежи, или каква је погодба.

Прибележио у С. Берову
Сп. Радивојевић

ПРИКАЗИ

Једна лепа оцена „Караџића“

Ми смо врло радосни што можемо саопштити једну лепу оцену „Караџића“, коју је написао г. Ю. Яворскій у руском ваљаном часопису „Живая Старина“, (св. IV, 1900. г.) што га из-

даје Етнографски Одељак Руског Императорског Географског Друштва у Петрограду, а уређује Академик В. И. Ламански. Оцена у српском преводу гласи :

К а р а ц и њ. Лист за српски народни живот, обичаје и предање. Издаје и уређује Тих. Р. Ђорђевић. Година I № 1- -12. Алексинац 1899 стр. 280—16. 8°.

Ма како то изгледало невероватно, но српска литература, која је дала Славенству оца српске етнографије Вука Стефановића Караџића, до данас није имала свој специјално-етнографски часопис, за то се и њено богато „народно благо“ скривало и, разуме се, пропадало по разним календарима, журналима и брошурама, које су биле неприступачне и непознате стручњацима. Тек у последње време поникла су од једном два академијска издања посвећена српској етнографији, но једно од тих, „Српски Етнографски Зборник“ Београдске Академије Наука, посвећено је само већим монографијама, а сировим материјалом (прибирањем традиција) никако се и не занима; друго издање: „Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slovena“, што га издаје Југословенска Академија Наука у Загребу, како по свом уско-хрватском оквиру, тако и услед своје непрактичне и невеште редакције, никакав значај за српску етнографију, у ужем смислу те рече, не може да има.

С тога гледишта дакле, само са радошћу и задовољством, можемо поздравити нови, управо рећи први, српски етнографски часопис, који је почео излазити 1899 год. у Алексинцу (у Србији) и који је узео на се лепо име „Караџића“ — име оца српске етнографије. И значајно је да то име, у ступцима овога часописа, није остало шупљи наслов или празан звук. Редакција, по свему судећи, односи се послу са потпуним појимањем дела и са љубављу, какву српска етнографија после Караџића а тако исто и после Врчевића, чини нам се, није никако осетила. Сем тога часопис не признаје никакве племенске међусобице између појединих српско-хрватских области и ка свима се односи са подједнаким жељама и пажњом, без разлике вероисповести и азбуке.

Садржај часописа за прву годину његовог излажења одликује се пре свега изврсном разноврсношћу и природном свежином сировог материјала. Овај сирови материјал и јесте оно што је најдрагоценије и најзанимљивије у часопису. Ту ми налазимо цео низ народних песама, предања и прича, од којих је већина везана за разна места, здања или за Краљевића Марка и богати свод загонетака, пословица, досетака и веровања, а тако исто интересантни материјал правних, музикалних и техничких обичаја, — у опште, у уском оквиру часописа обухваћен је, може се рећи, цео народни живот и књижевност готово у пуном, ма да и минијатурном, виду. И као што се с једне стране не можемо не порадовати такој свестрачности часописа, тако исто с

друге стране имамо да зажалимо на то што његов мали обим услед таке разноврсности материјала осетно стешњава количину материјала, ограничавајући избор (материјала) само на омање белешке и одломке. Од важнијих чланака ми бележимо особито занимљиве етнографске белешке заслужнога В. В. Вукасовића („Народни везови у Далмацији,“ „Покоп код Срба у Лици,“ „Стока у Херцег-Босни.“), чланак о обичајима при са х р а н и у Мостару Л. Г. Белокусића, успомене г. Милићевића из доба занимљиве и смешне борбе српске владе против Вуковог правописа и др.

Напоследку у сваком броју часописа налази се низ ситних етнографских бележака а тако исто и кратки библиографски прегледи нових појава у етнографској литератури. Односно последњих могло би се пожелети мало већа пуноћа српских библиографских бележака, међу тим изгледа да се редакција више интересује „високом“ немачком и француском литературом. Оваку раскош могли би зар дозволити часописи, који су свршили све предходне послове.

Но ма како било ипак ми се можемо само зарадовати, што је српско „народно благо,“ пренебрегнуто академским издањима, нашло напоследку, благодарећи појави „Караџића“, своје пунонадежно, премда, за сада бар, врло скромно склониште или ризницу, те да се тако спасе од прераног квара или пропасти.

Ч. МАР.

Крв и умир код Срба и Арнаута, етнографска студија **Dr. С. Тројановића** и **М. Гајића** (оштампано из „Кола“), Београд, Штампарија Петра Ђурчића (Грачаничка улица бр. 9.) 1901. Стр. 27. 8-мина. Цена?

Жалимо што о овој лепој студији не можемо проговорити коју реч више, али је искрено препоручујемо читаоцима „Караџића,“ јер смо уверени да ће им бити у многом погледу од интереса. Б.

Narodopisny Sbornik Českoslovansky. Vidava Narodopisna Společnost Českoslovanská a Narodopisné Museum Českoslovanské. Redactor **Jiri Palivka**. Svazek VII. V Praze 1901. Nakladem vlastním.—Tiskl Alois Wiesner 4-тина.

Изашла је и седма књига овог ваљаног Зборника што га издаје Народописно друштво чешко и Народописни Музеј Чешки, са овом садржином: 1. Ст. Чижевски: Из историје мнемотехнике и првобитних празноверица; — 2. Јос. Клавња: Ханачка ношња у опште а товачовска на по се; — 3. Јан. Јакибец: Карактер народног говора у Хавличковим не-смама; — 4. Јан. Махал: Неколико напомена о књигама за народ; — 5. В. Тиле: Бајке у Влашкој Моравској; — 6. Ф. Ј. Чечетка: Народна медицина код Чехословена; Белешке

једног сељака из околине Доње Краловице из год. 1753. које се односе народну медицину, саопштио Јан Валохари. --- 8. Рецензије.

Paul Sébillot. Le Folk-lore des pêcheurs. Paris, J. Maisonneuve, in — 12. стр. XIII+389. Цена 5 франака. --- Књига садржи: I Живот рибара, II Рибаше и чамци, III Народно предање рибара.

G. Pitre. Le Tradizioni popolari nella Divina Commedia. Palermo, 8-мина. стр. 34. — У овој лепој монографији успео је Ђ. Питре, знаменити италијански фолклориста, да пронађе много народно предање и веровање које је Данте унео у свој знаменити спев, Комедију Дивину, и да то упореди са оним што живи у народу Италије и многих других земаља.

Paul Sébillot. Compte-rendu sommaire du Congrès des Traditions populaires. Imprimerie Nationale, 1901, 8-мина. ---

Leon Marillier. Compte-rendu sommaire du Congrès de l'histoire des Religions. Imprimerie Nationale, 1901, 8-мина. ---

Folklore. What is It and What is the Good of Is. By **E. S. Hartland.** (Popular Studies in Mythology, Romance and folklore бр. 2). London, David Nutt, 1899. стр. 43.

Држимо да ће читаоце „Караџића“ интересовати ова књига, па доносимо овде шта о њој говори Narodopisný Sborník Československý (свеска VII, стр. 186 — 187):

Знаменити енглески фолклориста Е. S. Hartland објашњава у овој малој, популарно написаној, брошури, шта је то управо фолклор, какав је задатак и значај ове науке. Фолклор, дефинише писац, је наука о народном предању, или одређеније речено, о васколиком душевном животу простих (необразованих) људи, и то како дивљих америчких афричких и других племена, исто тако и нижих необразованих класа; садржи обичаје, празноверице, народну медицину и још много друго усмено предање. Народно предање у најширем смислу речи управља се по извесним законима, које још савршено не знамо, јер су недовољно испитани. — Писац констатује велику сличност, а на многим местима и истоветност народног предања у свима деловима света и у свих најразличитијих племена. Ово објашњава тиме што дух човечији

ради свуд на исти начин, управљајући се по истим законима. Међу тим писац не напомиње да су многе ствари, које леже и ван области традиционалне литературе, могле бити пренесене, наслеђене, нарочито код нас у Европи помоћу хришћанства и других културних фактора. — Задатак је фолклора да изнађе законе по којима је дух људски стварао. Ми бисмо ову дефиницију са свога гледишта проширили: задатак фолклора је, даље, одредити шта је у народном предању пренесено и одакле, и одредити законе, по којима је народ пренето народно предање мењао.

Писац врло згодно наводи да нема науке која не би имала вредности за практички живот, он нам показује од какве је важности ова наука у Енглеској, која влада над тако небројеним народима. Доказује у исто време да дубље студије у томе правцу зближавају не само цивилизоване и дивље народе већ и класе једног истог народа.

Драг. В. Буцек.

ГЛАСНИК

Стечај. — У Великој Школи, у философском факултету упражњена је катедра за **Етнографију**.

Позивају се сви они који желе компетовати на ову катедру, да се са потребним документима пријаве Министарству Просвете и Црквених Послова најдаље до краја месеца маја ове године.

Компетенти ће, у својим пријавама, означити за коју се врсту наставника јављају, према члану X закона о изменама и допунама у закону о устројству Велике Школе од 22 октобра 1896. год.

ПБр. 3259. Из канцеларије Министарства Просвете и Црквених Послова, 19. априла 1901. године, у Београду.

Попуњавању ове катедре уредништво „Караџић“ се особито радује. Нек је са срећом!

Етнографски Музеј. — Мило нам је што можемо саопштити својим читаоцима да је од Народног Музеја издвојен **Етнографски Музеј** и смештен у кући Стевче Михаиловића. За управника Етнографског Музеја постављен је Др. Сима Тројановић, професор, који је већ и одпочео његово уређивање, те ће ускоро и публици бити приступачан. — Уредништво „Караџића“ постараће се да обавештава читаоце о раду и приносама у Етнографском Музеју, а за сад само наглаваша да би ваљало сви да се заузмемо, да се овај Музеј наших народних одлика што више обогати, те да потпунице илуструје народ Српски.

„КАРАЦИЋ“ ИЗЛАЗИ У АЛЕКСИНЦУ ЈЕДАН ПУТ МЕСЕЧНО НА 1—1¹/₂ ШТАМПАНОМ ТАБАКУ, ЦЕНА МУ ЈЕ 5 ДИНАРА ГОДИШЊЕ, ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ СТАЈУ 0.50 ДИН, — РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.